

Marie HÁDKOVÁ

O *politice*, *politicích*, ba i *policii* (ale jazykově)

Ve 4. čísle *Bohemistky VII* (2007) byla publikována recenze sborníku *Jazyk, média, politika* (AV ČR, Praha 2005). V řadě příspěvků, zejména J. Krause, J. Hoffmannové, I. Bozděchové, se upozorňuje na kultivovanost, resp. nekultivovanost projevů a diskurzů politiků. Připomeňme si tedy původní a současný význam slova *politika*.

Toto slovo bylo do češtiny převzato pochopitelně z němčiny (*Politik*), kam se dostalo z francouzštiny (*politique*) a původní zdroj je samozřejmě v řeckém *politikē* s významem *správa obce* (*polis*, *politeia*). Běžný uživatel jazyka dnes již ani netuší souvislost slova *politika* se slovy *poliklinika* (*polis* – město, *klíně* – lehátko), *policie*, *policista* (k řeckému *politēs* – občan), *kosmopolitismus*. Patří sem dokonce ba i *metro* (zkrácením z *mētrópolis* – hlavní, mateřské město, přes francouzské *métropolitain* – jsoucí v hlavním městě). Heslo *policia/e* ve významu *obecná správa* najdeme i v Jungmannově *Slovníku česko-německém* (1837). Nalézáme zde i hesla *politik* a *politický*, tj. *obecnou správou věcí se zanášející*. V dokladech Jungmann uvádí např. z Komenského *politikové a finančníkové* a *politie a církve odvrácení*. Stojí za povšimnutí, že překvapivě již u Jungmanna nacházíme u hesla *politický* též sekundární význam *chytrý*.

Ještě v *Příručním slovníku jazyka českého* (1943) je *politika* vykládána v prvním, základním významu jako *péče o správu státu, správu veřejných věcí*, ale po padesáti letech ve *Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost* (1994) jde již o *činnost v oblasti řízení vnitrostátních nebo zahraničních vztahů*. Oba slovníky se v zásadě neliší ve výkladu druhého a třetího uváděného významu, totiž u druhého *péče o záležitosti nějakého oboru* a u třetího *chytračení, vycytralost*, i když *Slovník* spisovné češtiny (1994) u druhého významu dodává *stranickost, příslušnost ke straně*.

Péče o správu věcí veřejných a péče o záležitosti nějakého oboru (1943) se proměnila v *řízení vztahů a stranickost* (1994). Slovo *politika* se tak stává téměř synonymním se slovem *stranickost*. Inu, *panta rhei*... Nebuďme však pesimisty. Nejednou jsme zažili, že význam slov i stav věcí se navrátil.